

молодь, стимулює ініціативу і творчість, виховує любов до власної культури і повагу до інших народів.

У подальших роботах можливий розгляд сутнісного розуміння й структурних компонентів поняття «культура міжнаціонального спілкування».

Список використаних джерел:

1. Вербицька П.В. Діяльність молодіжного євроклубу як ефективна форма громадянського виховання особистості // Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди «Теорія та методика навчання та виховання»: зб. наук. пр. / За заг. редакцією член-кор. НАПН України А.В. Троцько. – Харків: ХНПУ, 2014. – Вип. 36. – 160 с.

2. Євроклуби в Україні: організація роботи та успішний досвід. Методичний посібник / За ред. Кендзьора П.І. – Львів: ЗУКЦ, 2008. – 56 с.

3. Загальна декларація прав людини [Текст]: Генеральна Асамблея ООН 10 грудня 1948 року прийняла і проголосила Загальну декларацію прав людини. (Док. ООН/PES/217 A) // Голос України. – 2008. – №23 (10 грудня). – С. 10.

4. Кирпа А. В. Основні положення діяльності євроклубу при загальноосвітньому навчальному закладі / А. В. Кирпа // Пед. процес: теорія і практика: зб. наук. пр. – 2012. – Вип. 1. – С. 56-62.

5. Крок у європейський простір (за матеріалами самміту Міської асоціації дитячих об'єднань). – Кривий Ріг: 2009. – 78 с.

6. Кушнір Ю.В. Виховання у старшокласників культури міжетнічного спілкування: Автореф. дис ... канд. пед. наук / Ю. В.Кушнір. – Луганськ: 2012. – 20 с.

7. Особливості організації та діяльність Євроклубу в загальноосвітніх навчальних закладах. Методичний посібник для педагогів-організаторів та координаторів євроклубів у загальноосвітніх навчальних закладах/ Автори-упорядники С.М. Луценко, А.В. Горон, О.В. Каленик. – Суми: 2009. – 42 с.

8. Mc. Cormic John. Understanding the European Union. – London. 1999. – P. 31.

Хома О.М.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет*

ПОЧАТКОВА ОСВІТА НА ШЛЯХУ РЕФОРМУВАННЯ

З 2016-2017 навчального року початкова школа працює за оновленими програмами. Компетентнісний підхід до одержання знань є провідним. Він базується на особистих досягненнях учнів, що є вкрай важливим для соціалізації особистості. Реалізація компетентнісного

підходу передбачає спрямованість навчання на розвиток і формування ключових компетенцій. До найбільш суттєвих змін в оновлених програмах належать такі:

1) знято фіксовану кількість годин на вивчення кожної теми. Вчителі визначатимуть їх самостійно, враховуючи рівень підготовки класу, наявність навчально-методичного забезпечення та регіональні особливості;

2) знято дублювання змісту у навчальних предметах «Основи здоров'я», «Я у світі», «Природознавство»;

3) здійснено перерозподіл тем між класами з метою приведення процесу навчання у відповідність до вікових можливостей молодших школярів та принципу здоров'язбереження;

4) уніфіковано термінологію програм, якою мають послуговуватися вчителі та автори підручників, її наближено до вікових особливостей молодших школярів [2].

Безперечно, зміни у змісті навчання торкнулися кожного предмета початкової школи. Як показує наше дослідження, вони є позитивними і необхідними. Концепція Нової української школи визначила план дії щодо реформування шкільної освіти. Формула Нової школи – дитиноцентризм, компетентнісний зміст освіти, педагогіка партнерства. Навчання в початковій школі поділятиметься на два цикли: адаптаційно-ігровий та основний. Вона включатиме навчання, виховання і розвиток. Відповідно будуть удосконалюватися програми і підручники, що дасть можливість більш якісно реалізувати компетентнісний підхід у навчально-виховному процесі. Одним з ефективних шляхів оновлення змісту і методів навчання стане інтеграція, під якою мається на увазі поєднання різних навчальних предметів, що дасть можливість молодшому школяреві зрозуміти навколишній світ, соціалізуватися в ньому.

Позитивним у реформуванні освіти слід визнати ініціативи про створення антибулінгової програми, в основі якої повинна стати боротьба із словесним насиллям також. Означена програма, на нашу думку, буде базуватися на християнській моралі, на нових цінностях, що зміцнять зміст, спрямування Нової української школи.

Утвердяться концептуальні засади навчання і виховання у початковій школі, які сформульовані В. Сухомлинським. «Роки навчання в початкових класах – цілий період морального, інтелектуального, емоційного, фізичного, естетичного розвитку, який буде реальною справою, а не пустою розмовою лише за умови, що дитина живе багатим життям сьогодні, а не тільки готується до оволодіння знаннями завтра» [4, с. 100]. Ідеал виховання педагог вбачав у розумінні тих процесів, які відбуваються в оточуючому дитині світі: спостерігати, думати, розмірковувати, переживати радість праці й пишатися створеним, творити красу й радість для людей і знаходити в цьому творенні щастя,

захоплюватися красою природи, музики, мистецтва, збагачувати свій духовний світ цією красою, брати близько до серця й радість і горе інших людей, переживати їхні долі, як глибоко особисту справу [4, с. 102]. В. Сухомлинський розглядав мову не лише як один із начальних предметів початкової школи, а передусім як важливий засіб формування особистості, як джерело патріотичного виховання. Учений стверджував, що багатства рідної мови – це наріжні камені тієї будови, ім'я якої – духовна культура людини.

Ось чому особливу увагу акцентуємо на вивченні української мови, так як вона є навчальним предметом, засобом навчання і, що важливо, державною мовою.

Основна мета цього курсу полягає у формуванні ключової комунікативної компетентності молодшого школяра, яка виявляється у здатності успішно користуватися мовою (всіма видами мовленнєвої діяльності) в процесі спілкування, пізнання навколишнього світу, вирішення життєво важливих завдань [3].

Сучасні підходи до модернізації початкової освіти актуалізують проблему формування комунікативної компетентності молодших школярів. Учителю необхідно організувати роботу з учнями так, щоб навчання було партнерським, у незвичній для них формі, викликало позитивні емоції. Тому одне із завдань в оволодінні українською мовою є розвиток мовленнєвої діяльності молодших школярів. Формування мовно-мовленнєвої культури полегшить їм у подальшому адаптацію в суспільстві, допоможе зрозуміти поняття взаємодопомоги, милосердя, поваги до оточуючого світу. Інтегровані уроки в системі початкового навчання стануть основою для цілісного розуміння явищ, подій, понять.

За програмовими вимогами, формування та розвиток навичок мовленнєвої діяльності передбачає роботу над побудовою діалогічних і монологічних висловлювань – усних і письмових – з безпосередньою комунікативною метою (запрошення, вітання, вибачення, оголошення тощо).

Аналіз науково-методичної літератури показав, що проблема мовленнєвого розвитку молодших школярів не є новою, але важливою. Значний внесок у вирішенні цієї проблеми зробили В. Бадер, Л. Варзацька, М. Вашуленко, І. Гудзик, О. Джежелей, А. Каніщенко, Т. Ладиженська, К. Пономарьова, О. Савченко, О. Хорошковська та інші. Заслужують на увагу й дисертаційні дослідження О. Лобанчук, Н. Сіранчук та інших з означеної проблеми. Науковцями зосереджується увага на змісті комунікативних завдань, урахування соціокультурну лінію Державного стандарту початкової загальної освіти галузі «Мови і літератури».

За дослідженнями О. Лобанчук, встановлено три рівні формування комунікативних та мовних умінь: 1) опанування окремих когнітивних

умінь на аналітико-синтетичному та конструктивному рівнях;
2) опанування опорних умінь та навичок грамотного письма;
3) сформованості творчих умінь користуватись сукупністю узагальнених способів мовленнєвої діяльності під час побудови конструктивних та конструктивно-творчих робіт [1, с. 20].

У процесі дослідження нами добиралися вправи, які, вважаємо, сприятимуть формуванню комунікативної компетентності молодших школярів. Серед них: аудіювання текстів про історію України, рідного краю, працюючих творчих людей, вчинки дітей, природу тощо; складання зв'язних висловлювань на основі спостереження за навколишнім, на основі ситуації (*зустріч з товаришем, вітання матусі до свята та інші*); *побудова текстів-есе, діалогів тощо*.

Незважаючи на те, що молодшим школярам важко обґрунтувати свою точку зору, свою позицію, бути ініціативними у здобуті знань, індивідуальні, парні та групові форми організації навчальної діяльності створюють ситуації, при яких кожен учень матиме можливість висловитись, проявити себе у комунікативному процесі.

Таким чином, змінюється філософія початкової освіти, що дасть можливість молодшим школярам одержувати знання з погляду вимог сьогодення.

Список використаних джерел:

1. Лобанчук О. А. Інтеграція видів художньої діяльності як засіб розвитку мовлення молодших школярів: автореф. дис на здобуття наук. ступеня канд. пед. н.: спец.13.00.02 «теорія та методика навчання (українська мова)» / О. А. Лобанчук. – К., 2008. – 22 с.
2. Основні зміни у навчальних програмах для початкової школи у 2016-2017 навчальному році [Електронний варіант] Режим доступу: <http://osvita.uz.ua/osnovni-zminy-u-navchalnyh-programah-dlya-pochatkovoyi-shkoly-u-2016-2017-navchalnomu-rotsi/>
3. Навчальні програми для початкової школи [Електронний варіант] Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/pochatkova-shkola.html>
4. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям / В. О. Сухомлинський. Вибрані твори. В 5-ти т., Т.3. – К.: Рад. школа, 1977. – 670 с.